

Asociace
pro mezinárodní
otázky
Association
for International
Affairs

Newsletter

Evropský program

2/2008

16. – 31. květen 2008

Čtrnáctideník o Evropské unii z české perspektivy

V tomto vydání najdete

Ratifikace Lisabonské smlouvy dospěla do rozhodující fáze

Česká republika a obchodní vztahy EU – Rusko

Evropské jaderné fórum v Praze: Výsledky činnosti a pozice ČR

Polsko-švédská „Východní iniciativa“

Analýzy

Ratifikace Lisabonské smlouvy dospěla do rozhodující fáze

Václav Bacovský, Sylvie Milerová

Zatímco u nás pokračuje ratifikace Lisabonské smlouvy (LS) parlamentní cestou (momentálně je ve druhém čtení a míří k ústavnímu soudu), Irsko 12. června jako jediný stát EU nechá o smlouvě rozhodovat přímo své občany. Přestože 13 zemí ji již ratifikovalo, irské „ne“ by LS odsoudilo k nezdaru. Irsko je sice tradičně proevropsky orientované, vzpomínky na negativní výsledek referenda o smlouvě z Nice jsou však stále živé. Podle aktuálních průzkumů veřejného mínění je pro LS 41 % obyvatel, proti 33 % a celých 26 % tak zůstává nerozhodnuto.

Proč jsou předpokládané výsledky tak těsné? Tradičně negativní kampaň vede strana Sinn Fein, ve hře jsou i obavy zemědělců. Více než 2/3 občanů přiznávají, že nemají o smlouvě dostatek informací. I proto hrozí, že se z referenda stane plebiscit o důvěře vládě. Evropská komise si tak možná oddechla, když počátkem května odstoupil premiér B. Ahern, jehož popularita setrvale klesala. Rozhodujícím faktorem nakonec možná bude účast: vysoká absence spíše nahrává negativnímu výsledku referenda, jak tomu bylo v případě smlouvy z Nice.

Jaké by tedy byly následky irského „ne“? Jedni tvrdí, že by šlo o holé neštěstí, druzí vítají případné „ne“ jako způsob, jak „téhle unavené bezcílné bestii vdechnout aspoň trochu demokratického života“. Komise zdůrazňuje, že žádný plán B v současné době neexistuje. Je tak otázkou, zda by nakonec došlo na opakování referenda, nebo zda by si Irsko snažilo vyjednat různé opt-outy.

Ať už Irové rozhodnou jakkoliv, bylo by od členů Unie nefér Irsko za negativní výsledek trestat, neboť i oni by v případě referenda zřejmě měli starosti, jak zajistit potřebné kladné hlasy. Každopádně bude irský výsledek zajímavý i pro ČR - napoví, zda naše předsednictví bude probíhat již v rámci nového institucionálního uspořádání.

ČR a obchodní vztahy EU – Rusko

Petr Hajný

Rusko je rozlohou první a počtem obyvatel osmá země světa, jejíž ekonomika roste posledních několik let výrazným tempem. Na první pohled pozitivní údaje o ruském exportu jsou však spíše výsledkem nárůstu cen energetických surovin, jichž je Rusko významným vývozcem. Dalším dlouhodobě přetrvávajícím problémem ruského hospodářství je vysoká inflace.

Evropská unie je pro Rusko nejvýznamnějším obchodním partnerem, import i export dosahují hodnot kolem 50 % veškerého obchodu Ruské federace (RF). Zatímco vývozu jasně dominuje ropa a zemní plyn (dále hutní materiál, chemie a dřevo), více než polovinu dovozu tvoří stroje a stojní zařízení jako např. automobily (dalšími tahouny dovozu jsou léky, konfekce a kožená obuv). Za růstem ruského obchodu stojí sílící domácí poptávka firem a domácností.

Jaké jsou obchodní vztahy mezi Ruskem a Českou republikou? Historicky vytvořené vazby mezi oběma zeměmi byly po roce 1989 téměř zcela zpřetrhány. Se stále sílící ruskou ekonomikou ale opadáva dřívější ostych obchodovat s východem. Několikanásobný rozdíl mezi importem a exportem se daří snižovat, přesto pasivum v obchodě vůči RF přetrvává. Co se struktury obchodu týče, je na tom ČR obdobně jako zbytek Unie (vývoz – stroje, strojní zařízení atd., dovoz – ropa, zemní plyn atd.). Rusko je pro ČR v současnosti desátým největším obchodním partnerem. Mnoho tradičních vývozců se na ruské trhy s úspěchem vrací (Škoda JS, Vítkovice, Karosa atd.) a bohatnoucí Rusové naopak investují v ČR (lázeňství, hoteliérství, hutnictví, letecký průmysl a další).

Předsednictví v Radě EU na počátku příštího roku bude pro ČR tou nejlepší příležitostí k využití svých vazeb a zkušeností s Ruskem a podpořit tak snahu Unie o prohloubení vzájemných vztahů.

Evropské jaderné fórum v Praze: Výsledky činnosti a pozice ČR

Vladimír Beroun

Ve dnech 22. a 23. května 2008 se v Praze konalo již druhé zasedání Evropského jaderného fóra, které bylo založeno v loňském roce jako platforma pro diskusi o příležitostech a rizicích jaderné energie. Fórum pořádá Evropská komise ve spolupráci s českými a slovenskými úřady. Třemi prioritními oblastmi expertních pracovních skupin fóra jsou možnosti, rizika a transparentnost jaderné energie.

Program letošního fóra se zaměřil na konkurenceschopnost jaderné energetiky, financování, právní rámec, harmonizaci pro zajištění bezpečnosti, nakládání s odpady a rovněž na posílení důvěry veřejnosti v jádro. Důležitým signálem fóra je rostoucí náklonnost Evropy k jaderné energii. Černobylská a bipolární paralýza minulého století se zdá být definitivně minulostí. Praha jednohlasně podpořila myšlenku renesance jaderné energie s vidinou zvýšení energetické nezávislosti a konkurenceschopnosti evropské ekonomiky. Významným signálem byl rovněž projev předsedy Evropské komise José Manuela Barrosa, jenž zdůraznil, že Unie nebude nadále zasahovat do energetických mixů jednotlivých států sedmadvacítky, a kromě toho rovněž uznal, že jádro přispěje k nízkouhlíkové energetické budoucnosti v rámci boje s globálním oteplováním.

Detabuizace, objektivní informování, pragmatismus, podpora jádra, přehodnocení energetických koncepcí a pokračující diskuze o bezpečnosti jaderné energetiky naznačují další vývoj tohoto

sektoru. Česko se k těmto výzvám Evropské unie plně přihlásilo, nicméně kompatibilita těchto principů s koaličními závazky české vlády je velmi diskutabilní. Řada evropských států aktuálně buduje nové bloky jaderných elektráren a další státy o výstavbě nových nebo rozšíření stávajících kapacit jednají. Českou republiku podobná debata teprve čeká a opozice se netají tím, že se pomocí jádra pokusí rozbít koalici.

Polsko-švédská „Východní iniciativa“

Jan Husák, Michal Vít

Polsko a Švédsko představily na bruselské schůzce ministrů zahraničí EU tzv. Východní iniciativu. Záměrem tohoto plánu je posílení vazeb EU s východními sousedy - primárně s Ukrajinou, Moldávií, Běloruskem a zeměmi v kavkazské oblasti. Cílem je vytvořit stálou multilaterální spolupráci v oblastech politiky, hospodářství, hraničních režimů, životního prostředí a v sociálních otázkách. Projekt je považován za přímou reakci na Sarkozyho středomořský Club Med a k ostatním aktivitám v regionu by měl být komplementární. V návrhu se nehovoří o členství těchto zemí v EU, ale samotný duch iniciativy s touto možností počítá, což také zmiňují sami představitelé.

Původně se na návrhu východní politiky sousedství chtěla podílet i Česká republika v rámci spolupráce Visegrádské čtyřky. Zájem o téma však projevilo i Švédsko a Polsko, které jako tahoun východní problematiky v EU dalo přednost předložení návrhu se „starou“ členskou zemí. Tato kooperace podle něj přináší větší šanci na úspěch.

Angažovanost České republiky v postsovětské oblasti má narůstající tendenci, a proto i tento plán, který se shoduje se směřováním české zahraniční politiky, je nepochybně vítán. Připomeňme, že v 90. letech se ČR ve své východní politice soustředila jen na omezené spektrum spolupráce. Tento trend se začal měnit ke konci milénia a se stabilizací země v západních strukturách je prohlubování vzájemných vztahů více než žádoucí. I proto se východní otázka stala jedním z důležitých tematických okruhů pro české předsednictví 2009. Otázkou zůstává, jaké důsledky může mít realizace projektu na vztahy Evropské unie s Ruskem.

Komentované zprávy

Porušují státy Evropské unie lidská práva?

Dne 28. května byla vydána výroční zpráva Amnesty International o porušování lidských práv ve světě. Kritika se nevyhýbá ani zemím EU, včetně České republiky. Nejčastější udělenou výtkou bylo porušování lidských práv pod záminkou „boje proti terorismu“. Ačkoliv Česká republika podporuje posilování ochrany práv menšin, vládní ODS má námítky proti implementaci Listiny základních práv EU, která by znamenala další krok k přesunutí této problematiky na evropskou úroveň. Více

Itálie se potýká s problémem přistěhovalectví

Vláda premiéra Berlusconiho předložila návrh nových opatření proti imigrantům, zejména rumunským Romům. Opatření nově definují ilegální imigraci jako trestný čin a zpřísní tresty pro činy spáchané těmito migranty. Italská opozice tento krok ostře kritizuje kvůli obavě z vlny xenofobie. Bude zajímavé sledovat postoj států EU k této události s ohledem na Českou republiku, která již nejednou čelila mezinárodní kritice za svůj přístup k řešení romské otázky. Více

José Manuel Barosso v Praze

Předseda Evropské komise Barosso navštívil 22. května Prahu. Setkal se zde s premiérem Miroslavem Topolánkem, prezidentem Václavem Klausem a zahájil také zasedání Evropského jaderného fóra. Ve svém [projevu v Senátu](#) pak zdůraznil význam Lisabonské smlouvy pro budoucnost evropské integrace a vyjádřil přání, aby české předsednictví probíhalo již na základě úspěšného završení ratifikačního procesu Lisabonské smlouvy. [Více](#)

Význam životního prostředí v Unii vzrůstá

Cílem nových legislativních návrhů by mělo být zpřísnění trestů za nelegální nakládání s odpadem nebo za zavinění ekologické havárie. Stanovení výše trestů sice nadále zůstane v národních kompetencích, do budoucna by už ale nemělo být možné zneužívat rozdílů v úpravách jednotlivých zemí EU. Z hlediska České republiky se jako zajímavá novinka jeví zejména možnost právního postihu nelegálního dovozu odpadů. [Více](#)

Tipy na publikace

Chatham House

Lisabonská smlouva navrhuje zřídit Evropský útvar pro vnější činnost, který by se stal poradním orgánem Vysokého představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku a zajišťoval by koherentnější zahraniční politiku EU. Studie Briana Crowea „[The European External Action Service: Roadmap for Success](#)“ doporučuje nutná opatření, která zaručí jeho budoucí úspěšné fungování.

Evropská komise

Publikace „[The European Union and Russia: Close Neighbours, Global Players, Strategic Partners](#)“ mapuje současné oblasti spolupráce obou aktérů. Kromě hospodářských a zahraničně-politických otázek se věnuje i aktuálním tématům jako je vstup Ruska do WTO, rusko-evropský energetický dialog a lidská práva. Studie se zabývá také spoluprací Evropské unie s ruskými regiony - např. s Kaliningradem a Severním Kavkazem.

Centre for European Reform

Pro zájemce o problematiku bezpečnostních studií nabízí studie Tomáše Valáška „[France, NATO and European Defence](#)“ nástin politických i vojenských vztahů mezi EU a NATO v kontextu zlepšujícího se britsko-francouzského partnerství, které je v současné době velice aktuální především kvůli změně francouzské zahraniční politiky. Francie dokonce zvažuje návrat do vojenských struktur NATO, které opustila v roce 1966.

Pozvánky

Konference: Transformation of the Balkan Countries in Connection with the Czech Presidency in the EU

Kdy: 5. června 2008 od 9:30

Kde: Evropský dům, Jungmannova 24, Praha 1

Pořadatel: Rada pro mezinárodní vztahy

[Program](#)

Veřejná debata: Zavedení eura v ČR

Kdy: 12. června 2008 od 15.30

Kde: Knihovna Jiřího Mahena v Brně, Koblížná 4, Brno

Pořadatel: Informační středisko EUROPE DIRECT Brno

[Registrace](#)

Přednáška: Aktuální vývoj v energetické politice EU

Kdy: 12. června 2008 od 17:00

Kde: Eurocentrum Praha, Evropský dům, Jungmannova 24, Praha 1

Pořadatel: Eurocentrum Praha

[Registrace](#)

Očekávané události**Francie otevře pracovní trh od 1. července 2008**

Francouzský prezident Nicolas Sarkozy během své návštěvy Polska oznámil, že Francie zcela otevře svůj pracovní trh novým zemím Unie (kromě Rumunska a Bulharska). Politika Francie se s novým prezidentem radikálně změnila a tam, kde kdysi hrozil „polský instalatér“, je dnes dohoda o strategickém partnerství. Po Polsku by ji měl prezident Sarkozy podepsat také s ČR, a to během své [plánované červnové návštěvy](#). [Více](#)

Pražská konference Visegrádské čtyřky

Ve dnech 5.-6. června se uskuteční v Černínském paláci setkání Visegrádské čtyřky. Pražská konference přímo navazuje na [Budapešťskou](#) z prosince 2007 a jejím hlavním tématem bude otázka regionální spolupráce při výkonu předsednictví v Radě EU. Česká republika se ujme předsednictví jako druhá „nová“ členská země, a bude tak mít jedinečnou příležitost prosadit nejenom své vlastní zájmy, ale i ty, které se týkají členství ve Visegrádské čtyřce. [Více](#)

Zasedání Rady ministrů financí a hospodářství

V Lucemburku proběhne 3. června jednání Rady ECOFIN, kterému bude předcházet výroční zasedání Rady guvernérů Evropské investiční banky. Rada ECOFIN by se měla mj. zabývat odvoláním postupu při nadměrném schodku vůči ČR, Itálii, Portugalsku a Slovensku, protože se těmito zemím podařilo udržitelně snížit schodek pod [referenční hodnotu 3% HDP](#), dále stavem provádění [Paktu stability a růstu](#) či diskuzí nad vývojem cen potravin. [Více](#)

Newsletter vyjadřuje názory autorů. Názory vyjádřené v textu nemusí být nutně stanoviskem Asociace pro mezinárodní otázky.

Koordinátorka projektu: Ivana Jemelková Tajemnice: Lenka Ryjáčková Analýzy: Václav Bacovský, Vladimír Beroun, Petr Hajný, Jan Husák, Sylvie Milerová, Michal Vít Komentované zprávy: Jan Potucký, Lenka Ryjáčková Tipy na publikace: Katarina Lokšová, Andrea Tršová Pozvánky: Katarina Lokšová, Andrea Tršová Očekávané události: Jan Potucký, Andrea Tršová Korektury: Lenka Ryjáčková (koordinátorka), Andrea Tršová, Vít Michal Odborná editace: Ivana Jemelková Grafický návrh: Side2 Sazba: Side2 Kontakt na redakci: newsletter.ep@amo.cz

---

Asociace pro mezinárodní otázky (AMO) Žitná 27, 110 00 Praha 1 Tel./Fax: +420 224 813 460 E-mail: info@amo.cz / www.amo.cz

---

© Asociace pro mezinárodní otázky 2008
